

Borgå stad
Utbildningsanordnarens elevvårdsplan för
förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

från och med 1.1.2024

Innehållsförteckning

Introduktion	4
1 Elevvårdens ledningsstruktur och ansvar	5
2 Uppskattning av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster 7	
2.1 Uppskattning av det totala behovet av elevvård	7
2.2 Uppskattning av tillgängliga elevvårdstjänster	9
3 Gemensam elevvård	10
3.1 Uppföljningen av och centrala resultat angående elevernas och skolgemenskapens välbefinnande, hälsa och trygghet ..	12
3.2 Enhetsspecifika grupper för välbefinnande och elevvårdsgrupper	13
3.3 Teman inom den gemensamma elevvården för att främja välbefinnandet i skolgemenskapen	15
3.4 Förebyggande och systematisk uppföljning av samt ingripande i frånvaro	16
3.5 Förebyggande av användningen av tobaksprodukter och andra rusmedel samt ingripande i användningen	17
3.6 Granskning av verksamhetsmiljöns hälsa och trygghet samt gemenskapens välbefinnande	19
3.6.1 Anmälan om missförhållanden inom småbarnspedagogiken	19
3.6.2 Samarbete och rutiner vid granskningar av skolmiljöns hälsa och trygghet samt skolgemenskapens välbefinnande	20
4 Individuell elevvård	20
4.1 Hänvisning till elevvårdstjänster	20
4.2 Tillsättandet av en sektorsövergripande expertgrupp	22
4.3 Elevvårdsberättelser och elevvårdsregister	23
4.4 Anordnandet av nödvändig elevvård i samband med en disciplinär åtgärd eller då eleven förvägras att delta i undervisningen	23
4.5 Lärarens bedömning av elevens mående och skolgång i samband med den omfattande hälsogranskningen	24
4.6 Kutymerna för att meddelande om elevens specialdiet eller medicinering under förskole- och skoldagen	24
5 Samarbete med aktörer som stöder elevens välbefinnande	25

5.1	Det sektorsövergripande samarbetet inom elevvården i samband med intensifierat och särskilt stöd, flexibel grundläggande utbildning och sjukhusundervisning	26
5.2	Samarbetet med andra aktörer som stöder elevernas välbefinnande	27
5.2.1	Samarbetet med ungdomstjänsterna	27
5.2.2	Samarbetet med barnskyddet	28
5.2.3	Ankarverksamhet	28
5.3	Information om principerna för och verksamheten inom elevvården	29
6	Planer för hur eleverna skyddas mot våld, mobbning och trakasserier	29
6.1	Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld.....	30
6.1.1	Plan för hur barn skyddas mot våld i förskoleundervisningen	30
6.1.2	Plan för hur elever skyddas mot våld i den grundläggande undervisningen	31
6.2	Plan för hur eleverna ska skyddas mot mobbning	31
6.2.1	Plan för hur barn skyddas mot mobbning i förskoleundervisningen	31
6.2.2	Plan för hur elever skyddas mot mobbning i grundläggande undervisningen	34
6.3	Plan för hur eleverna ska skyddas mot trakasserier	36
6.3.1	Plan för hur barn skyddas mot trakasserier i förskoleundervisningen	36
6.3.2	Plan för hur elever skyddas mot trakasserier i grundläggande undervisningen	37
6.4	Krisplaner.....	38
6.4.1	Krisplan i förskoleundervisningen.....	38
6.4.2	Krisplan i den grundläggande utbildningen	40

Introduktion

Elevvård innebär att främja och upprätthålla elevens studieförmåga, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Elevvården ska ordnas som systematiskt samarbete mellan undervisningsväsendet och välfärdsområdet och eleverna och deras vårdnadshavare samt vid behov andra samarbetspartner. Elevvården genomförs som förebyggande, gemensamt arbete som stöder hela skolgemenskapen. Eleverna har dessutom lagstadgad rätt till individuell elevvård och behövliga elevvårdstjänster inom välfärdsområdet.

Elevvårdsarbetet grundar sig på konfidentialitet, ett respektfullt förhållningssätt till eleven och vårdnadshavaren samt stöd för deras delaktighet. **Elevvården är en gemensam uppgift för alla vuxna som arbetar i skolgemenskapen.** Elevvårdsarbetet ska utgå från barnets bästa.

Målet för elevvården i Borgå är att

- främja elevens lärande, psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande
- främja elevens delaktighet
- förebygga problem och marginalisering
- främja välbefinnandet i skolan och i studiemiljön, en sund, trygg och tillgänglig skola och studiemiljö, gemensam verksamhet samt samarbetet mellan hemmet och skolan
- säkerställa tidigt stöd som är lättillgängligt
- stödja individen genom att utveckla gemenskapen
- stödja lärarnas och den övriga undervisningspersonalens arbete.

1 Elevvårdens ledningsstruktur och ansvar

Elevvårdstjänsterna styrs av den regionala samarbetsgruppen för elevvården på Östra Nylands välfärdsområde och av Borgå stads styrgrupp för elevvården. Personalen inom elevvårdstjänsterna arbetar i Östra Nylands välfärdsområdes tjänst och skolornas personal i Borgå stads tjänst.

Styrgruppen för elevvården i Borgå stad ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen, utvärderingen och informationen om elevvården i Borgå stad. Styrgruppens ordförande är utvecklingschefen för stöd för lärande. Borgå stads representanter i styrgruppen är områdesrektorerna som ansvarar för lärandestödet, servicechefen för barnets stöd inom småbarnspedagogiken samt välfärdskoordinatörn. Östra Nylands välfärdsområde representeras i styrgruppen av den ledande skolkuratörn, den ledande skolpsykologen och den person som ansvarar för skolhälsovården.

Borgå stads styrgrupp för elevvården samarbetar med välfärdsgruppen för barn och unga. Arbetsgruppen för barns och ungas välbefinnande är en samarbetsgrupp i enlighet med ungdomslagen (1285/2016) som samlar in uppgifter om under 29-åriga borgåbors tillväxt- och levnadsförhållanden och utifrån dessa skapar en helhetsbild av hur barn och unga mår i Borgå stad. Arbetsgruppen för barns och ungas välbefinnande lyfter fram barns och ungas glädjeämnen och bekymmer, utvärderar hur tjänsterna för barn och unga fungerar samt identifierar situationen, platserna och behoven för de ungas självständiga och ledda fritids- och hobbyverksamhet i Borgå.

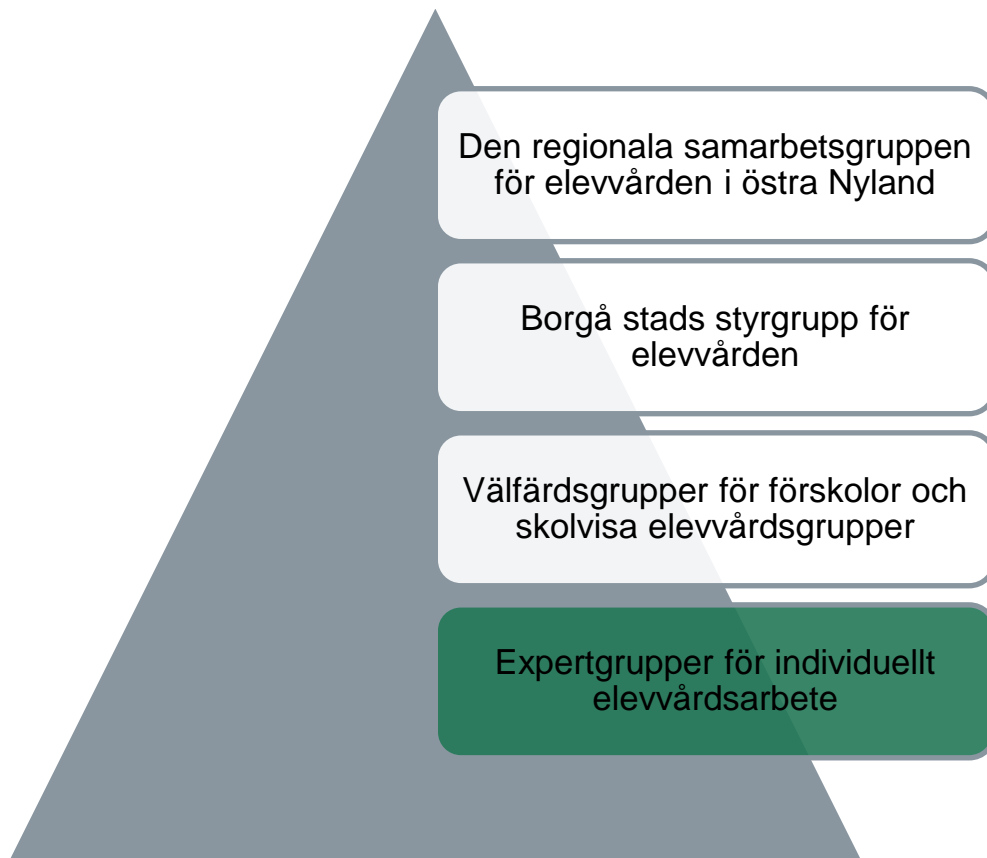

Bild 1. Elevvårdens struktur i Borgå stad

2 Uppskattning av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster

För uppskattningen av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster (skolhälsovård samt kurators- och psykologtjänster) sammanställs uppgifter för varje skola och förskoleenhet. Uppgifterna anges i årsverken för elevvårdstjänsternas personal. Med uppskattningen säkerställs elevvårdstjänsternas tillräcklighet med beaktande av elevernas behov och behoven inom skolgemenskapen, genomförandet av hälsoundersökningar och förverkligandet av personaldimensioneringen samt anordnandet av tjänsterna inom lagstadgad tid.

I denna plan uppdateras årligen det totala behovet av elevvård och en uppskattning av tillgängliga elevvårdstjänster inom förskoleundervisning och den grundläggande utbildningen i Borgå stad.

2.1 Uppskattning av det totala behovet av elevvård

I uppskattningen av det totala behovet av elevvård ingår resurser som behövs för den gemensamma och individuella elevvården samt resurser som behövs för samarbetet. De skolvisa elevvårdsgrupperna diskuterar resursernas tillräcklighet under innevarande läsår och bedömer behoven av resurser inför nästa läsår enligt tabellen nedan.

Elevvårdens aktör/tjänst	A) Nuvarande resurser, helhetssituation i årsverken (årsv.) 1 dag = 0,2 100 % arbetstid = 1	B) Uppskattning av de nuvarande resursernas tillräcklighet: – möten med individen – sektorsövergripande individuella arbetsgrupper – lagstadgade (såsom kontroller)	C) Uppskattning av de nuvarande resursernas tillräcklighet: Gemensamt elevvårdsarbete – möten – gemensam utveckling	D) Uppskattning av de nuvarande resursernas tillräcklighet: Annat samarbete – i frågor som gäller pedagogiskt stöd – samarbete med vårdnadshavare – konsultationer	E) Uppskattning: det totala behovet av resurser i årsverken (årsv.)
Skolkurator					
Skolpsykolog					
Skolhälsovårdare					
- Observationer:					
Skolläkare					
- Observationer:					
Andra eventuella?					
-					
Skolans särdrag					

Bild 2 Skolvis tabell över behovet av elevvårdsresurser

Denna är en skolspecifik tabell, vars uppgifter sammanställs i en gemensam tabell. Uppgifter om antalet elever totalt, antalet elever inom intensifierat och särskilt stöd samt antalet S2-elever samlas centralt av utbildningstjänsterna.

Vid utbildningsanordnarens samlade uppskattning utnyttjas på ett mångsidigt sätt lokal uppföljningsinformation om barnens och de ungas hälsa, välbefinnande och levnadsförhållanden, som även samlats in av eleverna och vårdnadshavarna, undervisningspersonalen och elevvårdstjänsternas personal.

Uppskattningen av det totala servicebehovet inom Borgå stads förskoleundervisning och grundläggande undervisning sammanfattas årligen i tabellen nedan. Mer detaljerade enhetsvisa tabeller används i diskussioner med välfärdsområdet.

Utbildningsform	Elevantal	Intensifierat stöd	Särskilt stöd	Finska/svenska som andra språk	Behov kurator	Behov psykolog	Behov skolhälsovård	Behov skolläkare
förskoleunderv. fi	292	50	6	51	0.5	0.4	rådgivningsbyrå	rådgivningsbyrå
Förskoleunderv. sv	205	27	0	1	0.3	0.3	rådgivningsbyrå	rådgivningsbyrå
grundläggande fi	3987	546	407	581	8.0	5.6	10.8	lagstogat
Grundläggande sv	1699	235	93	8	3.3	2.4	3.6	lagstadgat
sammanlagt	6183	858	506	643	12.1	8.7	14.4	lagstadgat

Bild 3 Servicebehov beräknat i årsverken inför läsåret 2023-2024

2.2 Uppskattning av tillgängliga elevvårdstjänster

Östra Nylands välfärdsområde ordnar elevvårdstjänsterna inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i Borgå stad. Välfärdsområdet informerar Borgå stad om de resurser som står till Borgå stads förfogande i årsverken.

Vid resursfördelningen beaktas den senaste lagstiftningen och rekommendationerna.

	Förskoleundervisningen	Grundläggande undervisningen
Kuratorer	670	670
Psykologer	780	780
Hälsovårdare	320	460
Läkare	2270	2100

Bild 4. Dimensioneringen av elevvårdstjänster enligt lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) och THL:s rekommendationer (elever/anställd)

3 Gemensam elevvård

Den gemensamma elevvården inom förskoleundervisningen

I Borgå ordnas förskoleundervisningen av de småbarnspedagogiska tjänsterna. Småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ordnas i samma grupp, så att barnet inte behöver byta plats under dagen. På så sätt förändras barnets kamratgrupp och interaktionsförhållanden samt verksamhetssätt och rutiner inte, vilket stöder trygghetskänslan och välbefinnandet. En förskolegrupp kan finnas vid ett daghem eller en skola, men det är alltid daghemsföreståndaren som ansvarar för förskolegruppen och dess personal. Förskolegrupper vid skolor är också en del av skolgemenskapen och dess gemensamma verksamhetskultur samt omfattas av de åtgärder som stöder välbefinnande och säkerhet. Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen främjas med utgångspunkt i såväl småbarnspedagogiken som förskoleundervisningen.

Personalen inom förskoleundervisningen ansvarar för förskolegemenskapens välbefinnande samt för att lärmiljön är sund, trygg och tillgänglig. I verksamheten iaktas överenskomna arbetssätt och verksamhetsmodeller samt principerna för utveckling av verksamhetskulturen.

Det centrala i verksamheten är att stärka de sociala färdigheterna, interaktionsfärdigheterna och de emotionella färdigheterna, som har en stor inverkan på bland annat förebyggande av mobbning och stärkande av gemenskapsandan. Personalen väljer de material och program samt arbetssätt som används i verksamheten. I verksamhetskulturen främjas likabehandling, jämlikhet och barnens delaktighet till exempel genom att utveckla en språk- och kulturmedveten verksamhet. Som en del av den småbarnspedagogiska enhetens årsplan utarbetas en enhetsspecifik funktionell jämlikhets- och jämställdhetsplan minst vartannat år. Planen baserar sig på en utredning som personalen gör och i vilken barnen och vårdnadshavarna är delaktiga. Genomförandet av utvecklingsåtgärderna följs upp årligen.

Personalen har regelbundet gemensam planerings- och mötestid för planering, utvärdering och utveckling av gruppens verksamhet. Varje grupp utarbetar en pedagogisk plan. Också barnen deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten och det egna lärandet. Dessutom ordnar daghemmen utvecklingskvällar och -dagar för hela gemenskapen under året.

För varje barn som deltar i förskoleundervisningen utarbetas före höstlovet i samarbete med barnet och vårdnadshavarna en individuell läroplan, som också utvärderas tillsammans. Inom förskoleundervisningen träffas personalen och vårdnadshavarna dagligen och kan regelbundet i samarbete följa upp barnets välbefinnande och lärande. Enkäten för vårdnadshavare genomförs minst vart tredje år.

Förskolegruppens lärare och specialläraren inom småbarnspedagogiken träffas minst tre gånger under läsåret för att utvärdera gruppens och barnens situation och eventuella behov av stöd för växande och lärande samt av elevvård.

Den gemensamma elevvården inom den grundläggande utbildningen

Den gemensamma elevvården är en viktig del av skolans verksamhetskultur och arbete för välbefinnande. Målet är att främja elevernas inläring, välbefinnande, hälsa, sociala ansvar, växelverkan och delaktighet samt verksamhetsmiljöns hälsa, trygghet och tillgänglighet. Den gemensamma elevvården utgör den största andelen av elevvården.

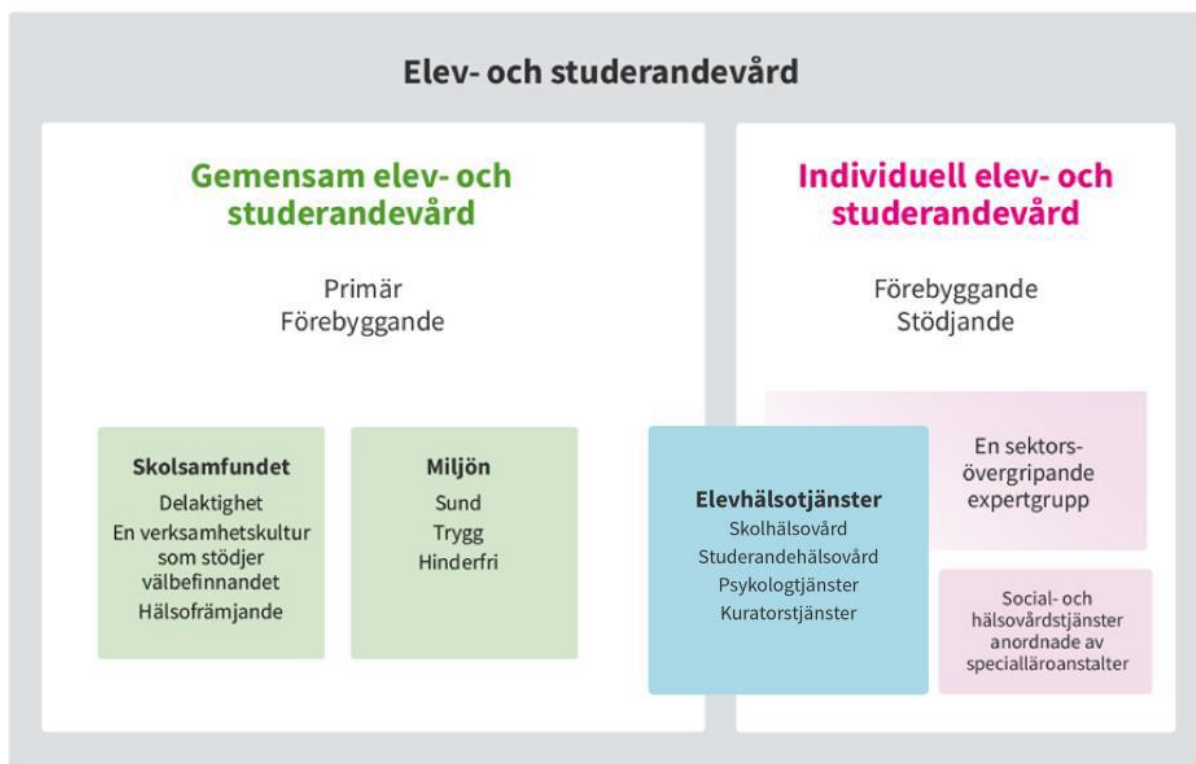

Bild 5 Elevvårdens helhet (THL 2023)

Alla som arbetar med eleverna främjar elevernas och gemenskapens välbefinnande samt samarbetet mellan hem och skola.

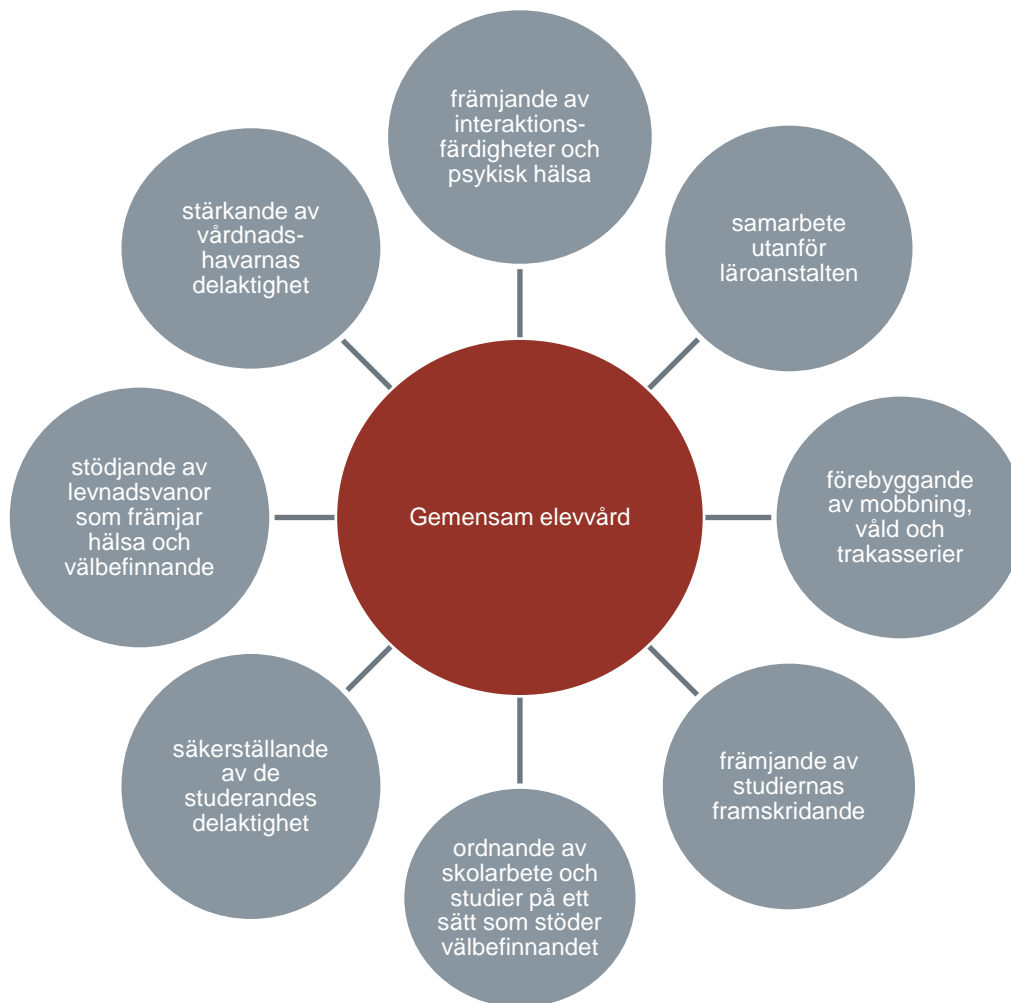

Bild 6 Exempel på vad den gemensamma elevvården kan innehålla (THL 2023)

Ansvaret för planeringen, koordineringen och utvecklingen av den gemensamma elevvården är hos enhetens elevvårdsgrupp.

3.1 Uppföljningen av och centrala resultat angående elevernas och skolgemenskapens välbefinnande, hälsa och trygghet

Praxis för uppföljningen

I kvalitetsrapporten för den grundläggande utbildningen i Borgå stad beskrivs nuläget angående elevernas välbefinnande.

Elevernas och skolgemenskapens välbefinnande, hälsa och säkerhet följs upp i Borgå stad med hjälp av bland annat enkäterna Hälsa i skolan, Välbefinnandeprofilen och vårdnadshavarenkäten.

Utöver enkäterna i kvalitetsrapporterna svarar rektorerna på Teaviisari-enkäten vartannat år, skolans personal på personalenkäten ungefär vartannat år och eleverna deltar i MOVE-mätningarna i enlighet med läroplanen.

De indikatorer som används följs också upp av kommunens välfärdsgrupp för barn och unga och den regionala samarbetsgruppen för elevvården.

Orosmoment	glädjeämnen
<ul style="list-style-type: none"> - Mental hälsa - Sexuella trakasserier - Ångest - Missnöje med livet och skolan - Ensamhet - Samtalskontakten med föräldrar - Experimenterande med cannabis - Coronaepidemin har minskat kontakten med vänner 	<ul style="list-style-type: none"> - Hobbyverksamhet - Arbetsron i klasserna - Nykterhet

Bild 7 Resultat från enkäten Hälsa i skolan som lyfts fram av gruppen för barns och ungdomars välbefinnande 2021.

3.2 Enhetsspecifika grupper för välbefinnande och elevvårdsgrupper

Förskolans grupp för välbefinnande i samband med daghemmet

Daghemmets föreståndare leder arbetet i daghemmets grupp för välbefinnande. Förutom föreståndaren består gruppen av en representant från varje barn- och elevgrupp, den ansvariga hälsovårdaren, 1-2 vårdnadshavare, daghemmets/förskolans speciallärare och kuratorn och /eller psykologen. Vid behov kan andra experter och aktörer inbjudas. Barnens delaktighet uppnås genom att man lyssnar till dem och tar med deras tankar och åsikter till gruppen.

Gruppen för välbefinnande träffas minst två gånger under läsåret och vid behov oftare. Tvåspråkiga förskoleenheter inom daghemmen kan ha en gemensam grupp och i detta fall inbjuds kuratorerna och psykologerna från båda språkgrupperna att delta.

I enhetens läsårsplan beskrivs gruppens sammansättning, möteskutymmer och åtgärder som skall vidtas under året.

I verksamhetsberättelsen beskrivs hur den gemensamma och individuella elevvården förverkligas, resursernas tillräcklighet och verksamhetens effektivitet. Utbildningsanordnaren meddelar om tidpunkten för bedömningen av servicebehovet för det kommande läsåret.

Förskolegrupper som är verksamma i grundskolorna

Förskolegrupper som är placerade i skolans utrymmen är en del av skolans elevvårdsgrupp. Lärare inom förskoleundervisningen och daghemsföreståndaren hör till gruppen. Skolhälsovårdaren förmedlar hälsningar från hälsovårdaren vid barnrådgivningen och förskolans representanter förmedlar barnens och vårdnadshavarnas synpunkter.

I verksamhetsberättelsen beskrivs hur den gemensamma och individuella elevvården förverkligats, resursernas tillräcklighet och verksamhetens effektivitet. Utbildningsanordnaren meddelar om tidpunkten för bedömningen av servicebehovet för det kommande läsåret.

Skolans elevvårdsgrupp

Varje skola har en elevvårdsgrupp som arbetar förbyggande för det gemensamma välbefinnandet. Den skolspecifika elevvårdsgruppens centrala uppgift är att planera, genomföra och utvärdera elevvården som helhet på enhetsnivå. Gruppen ansvarar för att verksamheten på skolan sker i enlighet med elevvårdsplanen samt för att utveckla, förverkliga och utvärdera den gemensamma elevvården.

Gruppen behandlar alltid ärenden på allmän nivå och på gemenskapens nivå och får inte behandla enskilda elevärenden. Teman som diskuteras i gruppen bör vara sådana som gäller välbefinnandet i skolgemenskapen: fenomen som observeras i gemenskapen eller som framgår av enkätundersökningar om välbefinnandet. Gruppen ansvarar för att informera personal och elever om den gemensamma elevvården.

I skolans läsårsplan, som utarbetas i början av läsåret, beskrivs elevvårdsgruppens sammansättning och verksamhetssätt. Elevvårdsgruppen leds av rektorn eller biträdande rektorn. Dessutom består gruppen av en speciallärare, kuratorn, psykologen och hälsovårdaren samt i skolor med elever i åk 7-9 även elevhandledaren. Beroende på vilka ärenden som diskuteras inbjuds till möten representanter för elever, vårdnadshavare, skolpersonal och samarbetspartners om elevrådets arbete. Elevvårdsgruppen bör vara medveten om hur skolans elevråd/ elevkår arbetar.

Den skolvisa elevvårdsgruppen träffas regelbundet och tillräckligt ofta, minst två gånger under läsåret, för att kunna utföra de uppgifter som den tilldelats.

I verksamhetsberättelsen beskrivs hur den gemensamma och individuella elevvården förverkligats, resursernas tillräcklighet och verksamhetens effektivitet. Utbildningsanordnaren meddelar om tidpunkten för bedömningen av servicebehovet för det kommande läsåret.

3.3 Teman inom den gemensamma elevvården för att främja välbefinnandet i skolgemenskapen

I Borgå stad betonas sex teman i stärkandet av den gemensamma elevvården. Arbetet för att främja skolgemenskapens välbefinnande utgår från temana i årsklockan. Skolorna planerar och förverkligar välbefinnandearbetet i de olika årskurserna med stöd av temana. Alternativt kan skolorna välja en befintlig modell som utvecklats någon annanstans t.ex. SkolSkick, Rovaniemis årsklocka för välbefinnande, Uleåborgs modell för fostran i emotionella färdigheter och säkerhetskunskaper, Mieli rf:s material. Skolan kan också en egen modell.

- **Gemenskap, delaktighet och gruppbildning:** Erfarenheten av gemenskap ger eleven en känsla av att hen hör till gemenskapen och gruppen, delaktighet däremot hjälper eleven att engagera sig i gruppen och skolan. Tack vare gruppbildning upplever eleven att hen är en viktig del av gruppen. Alla dessa stöder närvaro i skolan om de förverkligas.
- **Vardagsfärdigheter:** Färdigheterna att klara sig i vardagen är en viktig del av elevens välbefinnande. De omfattar bland annat *förebyggande missbruksarbete, vila, motion, mat, avslappning och koncentration*.
- **Emotionella färdigheter:** *självreglering, självkännet, empati och medkänsla, lugnande*. Emotionella färdigheter innebär förmågan att identifiera, uttrycka och reglera egna känslor. Emotionella färdigheter utgör grunden för självkännet och god psykisk hälsa.
- **Kompisfärdigheter och konfliktlösning:** Med kompisfärdigheter avses förmågan att sätta sig in i andra människors situation, lösa konflikter och förhandla, som är viktiga färdigheter även som vuxen i arbetslivet.
- **Mediefostran:** Med handledning av en vuxen lär sig eleven att använda medierna tryggt då hens mediekunskap och kompetens i trygg medieanvändning ökar. Trygg användning av medier främjar lärande.
- **Säkerhetskunskaper, skyddsnät och överlevnadsstrategier:** Tack vare säkerhetskunskaper identifierar eleven gränserna för sin integritet. Identifieringen av det egna skyddsnätet och de personliga överlevnadsmetoderna hjälper eleven att veta vem hen kan vända sig till i en svår situation.

Den skolvisa elevvårdsgruppen ansvarar för att följande mål uppnås:

1. Det gemensamma arbetet för välbefinnandet hör till varje vuxen i skolan
2. Skolorna väljer en modell som de använder för att stärka det gemensamma välbefinnandet
3. Rektorn informerar personalen, eleverna och vårdnadshavarna om användningen av modellen
4. Lärarna lyfter hela tiden upp temana i årsklockan för välbefinnande /den valda modellen i skolans vardag
5. Rektorn och lärarna beslutar när temalektioner och temadagar i anslutning till temana i årsklockan för välbefinnande ska hållas.

3.4 Förebyggande och systematisk uppföljning av samt ingripande i frånvaro

Förebyggande och uppföljning av samt ingripande i frånvaro inom förskoleundervisningen

- Inom förskoleundervisningen ansvarar vårdnadshavaren för att barnet deltar i undervisningen (26 a § i lagen om grundläggande utbildning)
- Personalen säkerställer i samarbete med vårdnadshavarna att barnet deltar regelbundet
- Vårdnadshavaren ska anmäla barnets frånvaro utan dröjsmål
- Vårdnadshavaren ska ansöka om frånvaro längre än fem dagar (annan än sjukdom) hos daghemsföreståndaren
- Det finns en handlingsmodell för personalen för att ingripa i oanmäld frånvaro, för att ta upp och följa upp upprepad frånvaro som väcker oro samt för att inleda sektorsövergripande samarbete med vårdnadshavarna. Se läroplanen för förskoleundervisningen.

Bild 8 Kutymer angående frånvaro i förskoleundervisningen

Förebyggande och uppföljning av samt ingripande i frånvaro inom den grundläggande undervisningen

Utgångspunkten för skolarbetet som främjar lärande och välbefinnande är ett gemensamt ansvar för en god och trygg skoldag för alla. Alla vuxna i skolan ansvarar för fostran och främjandet av välbefinnande. En atmosfär där man bryr sig om varandra, goda sociala relationer, stressfrihet och att bli hörd främjar elevens engagemang i skolgemenskapen. Skolorna i Borgå satsar på att lärarna, i synnerhet klassläraren/klassföreståndaren, känner eleverna. Stödet för skolengagemang beskrivs närmare i den lokala läroplanen (kap.5)

3.5 Förebyggande av användningen av tobaksprodukter och andra rusmedel samt ingripande i användningen

Förebyggande av användningen av tobaksprodukter och andra rusmedel

Att förebygga användningen av tobaksprodukter och andra rusmedel är en viktig del av skolans pedagogiska och fostrande arbete. Målet är att förebygga att användningen av tobaks- och nikotinprodukter samt rusmedel inleds. Inom det förebyggande arbetet är aktiviteter som främjar interaktionsfärdigheter, stärker elevernas skolengagemang, socialt ansvar, levnadssätt som främjar hälsa och välbefinnande, mental hälsa samt en verksamhetsmiljö som främjar hälsa och säkerhet.

I grundskolorna i Borgå stad förverkligas det förebyggande arbetet bland annat genom att integrera innehåll som främjar hälsa och välbefinnande i undervisningen i olika läroämnen. Frågor kring rusmedel och tobak behandlas i enlighet med läroplanen såväl på lektioner i omgivningslära och hälsokunskap som i samband med andra läroämnen.

Genom att involvera vårdnadshavarna i skolans utvecklingsarbete stöds målsättningarna för det förebyggande rusmedelsarbetet. Genom samarbete med hemmen kan elevens, gruppens och skolgemenskapens välbefinnande och säkerhet stärkas avsevärt. Vårdnadshavarna får information om rusmedel på föräldramöten, genom meddelanden och via andra aktörer.

Ingripande i användningen av tobaksprodukter samt andra rusmedel

Enligt lagen är tobaksrökning och innehav av tobaksprodukter samt innehav och konsumtion av alkohol och andra rusmedel förbjudet för personer under 18 år. Dessutom förbjuder tobakslagen (549/2016) rökning på skolans område. Skolans personal är skyldig att ingripa i användning eller innehav av tobaksprodukter och andra rusmedel sker under skoldagen. Skolpersonalen har också en skyldighet att ingripa om en elev är påverkad av alkohol eller droger i skolan.

Läraren och rektorn har rätt att beslagta tobak, alkohol och andra rusmedel under skoldagen. Användning och beslagtagande av tobaks- och alkoholprodukter rapporteras alltid till elevens vårdnadshavare och dessutom görs en barnskyddsanmälan. Användning och innehav av droger anmäls alltid till polisen. En elev som använt eller innehaft tobaksprodukter, alkohol eller andra rusmedel hänvisas alltid till elevvården.

En berusad elev flyttas till ett separat rum och lämnas inte ensam. Vårdnadshavaren och/eller skolhälsovårdaren kontaktas utan dröjsmål. Om möjligt, hämtar vårdnadshavaren eleven från skolan. Om vårdnadshavaren inte nås hänvisas eleven utan dröjsmål, med en följeslagare, till hälsovårdaren eller till hälsocentralen.

En elev som säljer tobaksprodukter, alkohol eller droger anmäls omedelbart till polisen och en barnskyddsanmälan görs. Dessutom hänvisas eleven till elevvården och vårdnadshavaren underrättas.

Beslagtagande av föremål och ämnen samt rätten att granska elevens tillhörigheter definieras i kapitel 5.3.4 Borgå stads läroplan.

3.6 Granskning av verksamhetsmiljöns hälsa och trygghet samt gemenskapens välbefinnande

3.6.1 Anmälan om missförhållanden inom småbarnspedagogiken

Anmälningsskyldigheten gäller personalen inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen som avses i 26 § – 30 § i lagen om småbarnspedagogik, det vill säga lärare inom småbarnspedagogik, socionomer inom småbarnspedagogik, barnskötare inom småbarnspedagogik, familjedagvårdare samt speciallärare inom småbarnspedagogik. Anmälningsskyldigheten gäller alla personer i ett anställningsförhållande, också visstidsanställda. Anmälan görs via HPK:s e-tjänst. Personalen är skyldig att göra en anmälan om

- en omständighet eller situation där målen med småbarnspedagogiken eller förutsättningarna för barnets välbefinnande, tillväxt, utveckling eller lärande äventyras i strid med lagen om småbarnspedagogik
- det uppstår brister i småbarnspedagogikens kvalitet eller osaklig eller olämplig behandling av barnet
- en situation där verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är skadlig för barnets utveckling eller där man försöker förhindra personalen från att ingripa i missförhållandena genom att tysta personalen eller dölja missförhållandena, och detta utgör en hot för tillhandahållandet av småbarnspedagogiken för barn
- lokalerna för småbarnspedagogiken inte är hälsosamma eller trygga eller om de inte svarar på barnets individuella behov
- en avvikelse i antalet anställda och personaldimensioneringen äventyrar tillhandahållandet av småbarnspedagogiken.

Daghemsföreståndaren eller någon annan som ansvarar för verksamheten vidtar nödvändiga åtgärder för att avlägsna eller ta hand om missförhållandet eller risken för det omedelbart efter att ha mottagit anmälan.

I skolorna och daghemmen i Borgå utförs regelbundna arbetsplatsutredningar, bedömningar av arbetarskyddsrisiker och brandsyner. Organisationen har anvisningar för hur man ska agera vid misstankar i fråga om inomhusmiljön och ett anmälningsförfarande för ärenden som gäller förhållanden eller fel i byggnaden.

Utrymmen som förskolegrupper förfogar över i skolor ingår i skolans inspektioner i fråga om fastigheternas säkerhet.

3.6.2 Samarbete och rutiner vid granskningar av skolmiljöns hälsa och trygghet samt skolgemenskapens välbefinnande

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska läroanstalternas hälsa, säkerhet och välbefinnande inspekteras vart tredje år. Inspektionen utförs i ett sektorsövergripande samarbete mellan olika myndigheter och parter. Inspektionen består av flera steg, där de fysiska, psykiska och sociala förhållandena utvärderas. Under inspektionen uppmärksammas utrymmenas hälsa och säkerhet samt gemenskapens välbefinnande. Korrigerande av eventuella brister som identifierats under inspektionen följs upp årligen. Borgå stads styrgrupp för elevvården kommer överens om hur de sektorsövergripande inspektionerna genomförs och om arbets- och uppgiftsfördelningen mellan de olika aktörerna.

Skolmiljöns hälsa och säkerhet bedöms även i den dagliga verksamheten. Eventuella observationer samt feedback från vårdnadshavare och elever behandlas av elevvårdsgruppen. Dessutom samlas information om elevernas hälsa och välbefinnande regelbundet, årligen med enkäten Välbefinnandeprofilen (årskurs 4-9), vartannat år med enkäten Hälsa i skolan (elever i årskurs 4 och 5 och deras vårdnadshavare samt elever i årskurs 8 och 9) och med MOVE-mätningar (årskurs 5 och 8). Vårdnadshavarnas syn på frågor som hälsa och säkerhet i skolmiljön undersöks vart tredje år genom en vårdnadshavarenkät.

4 Individuell elevvård

Med den individuella elevvården avses skolhälsovårdens tjänster, elevvårdens kurators- och psykologtjänster samt den sektorsövergripande elevvården för enskilda elever, som genomförs i en sektorsövergripande expertgrupp. Inom den individuella elevvården följer man upp och främjar elevens helhetsmässiga hälsa, välbefinnande, delaktighet och lärande, samt förebygger problem och erbjuder tidigt stöd. Omfattande hälsoundersökningar som genomförs inom skolhälsovården, andra hälsoundersökningar och besök som gäller särskilt stöd hör till den individuella elevvården.

Den individuella elevvården bygger alltid på elevens och vid behov vårdnadshavarens samtycke. Elevens delaktighet och åsikter ska tas i beaktande vid åtgärderna och lösningarna i enlighet med elevens ålder och utvecklingsnivå. Inom den individuella elevvården ska bestämmelserna om sekretess, mottagande och utlämnande av uppgifter följas.

4.1 Hänvisning till elevvårdstjänster

Alla elever inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen har enligt lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) rätt till elevvårdstjänster. I

förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen är det läraren som i första hand följer med elevens hälsa och inläring. När oro över elevens situation väcks hos en lärare eller någon inom undervisningspersonalen, diskuteras detta omedelbart med eleven och vid behov med vårdnadshavaren.

Hänvisning till elevvårdstjänster inom förskoleundervisningen

För förskolorna har utsetts kuratorer och psykologer. Lärarna och vårdnadshavarna kan konsultera elevvårdens anställda. Man säkerställer i samarbete med vårdnadshavarna att barn som behöver hjälp får tillgång till tjänsterna.

Hälsovårdstjänsterna för barn som deltar i förskoleundervisningen hör till barnrådgivningen. Personalen inom förskoleundervisningen och personalen vid rådgivningsbyrån kan med vårdnadshavarens tillstånd kontakta varandra när det uppstår oro. För skriftlig dataöverföring och bedömning av hur barnet mår och klarar sig samt för frågor som väcker oro, används en blankett som skickas per post till barnets egen vårdare vid rådgivningsbyrån. Vårdaren skickar blanketten med sina egna anteckningar tillbaka till förskoleundervisningen. Blanketten fogas till barnets uppgifter i verksamhetsledningssystemet.

Förskolegruppens stödgrupp för lärande bedömer i november–december eventuella stödbehov i anslutning till inledandet av skolgången samt behovet av bedömning av skolberedskapen. Förskoleundervisningens speciallärare deltar i dessa möten. Med vårdnadshavarens tillstånd tar specialläraren ärenden, som gäller barn som eventuellt behöver en psykologbedömning, till den sektorsövergripande arbetsgruppen för behandling. Skolans psykologer ansvarar för bedömningen av skolberedskapen.

Hänvisning av elever till elevvårdstjänster inom den grundläggande undervisningen

Det är alltid möjligt för läraren att anonymt konsultera t.ex. kuratorn, psykologen eller hälsovårdaren vid oro för en elev. En anonym konsultation är lämplig till exempel i en situation där läraren vill ha stöd för att ta upp oron med elevens vårdnadshavare.

Konsultation med namn kräver samtycke av eleven och vid behov av vårdnadshavaren. Om situationen är allvarlig är läraren skyldig att kontakta skolhälsovårdaren, psykologen, eller kurator tillsammans med eleven och ge nödvändig information för bedömningen av stödbehovet. Om det inte är möjligt att kontakta elevvården tillsammans med eleven, ska eleven informeras om kontakten med elevvården och eleven ska ges möjlighet att diskutera orsaken för kontakten. Även vårdnadshavaren ska informeras om kontakten, eftersom vårdnadshavaren inte kan förvägras information utan godtagbara skäl. Eleven har av vägande skäl rätt att vägra vårdnadshavaren rätten till information, att förbjuda vårdnadshavaren att delta i behandlingen av ärendet och att få konfidentiell information om elevvården, såvida det inte är strider mot elevens intressen. I ärendet ska elevens utvecklingsnivå och andra personliga egenskaper samt ärendets natur beaktas.

Om eleven eller vårdnadshavaren förbjuder läraren att berätta för hälsovårdaren, psykologen eller kuratorn om sin oro, men läraren anser att oron kräver konsultation, måste hen trots förbudet berätta om oron med elevens namn. I efterhand ska eleven eller vårdnadshavaren informeras om konsultationen och skälen till den, såvida detta inte strider mot elevens intressen. Läraren bör konsultera elevvårdspersonalen angående vad som är bäst med tanke på eleven. Från fall till fall bedöms om hälsovårdaren, psykologen eller kuratorn själv är i direkt kontakt med eleven eller vårdnadshavaren. Om eleven inte vill diskutera med elevvårdspersonalen men läraren känner oro för barnets säkerhet, ska läraren kontakta barnskyddet. Vårdnadshavare måste informeras om en barnskyddsanmälan görs.

Eleven har rätt att träffa hälsovårdaren, psykologen och kuratorn även om vårdnadshavaren förbjuder detta. Eleven ska ges möjlighet att samtala med en psykolog eller en kurator senast på den sjunde arbetsdagen efter att elevvården kontaktats. I brådskande fall ska möjligheten till samtal ordnas samma eller påföljande arbetsdag.

Skolpersonalen ska se till att alla elever vet vilka som hör till elevvårdspersonalen och hur de vid behov kan nås.

4.2 Tillsättandet av en sektorsövergripande expertgrupp

En sektorsövergripande expertgrupp sammansätts som stöd för en elev när det behövs sektorsövergripande expertis för att kunna reda ut och hantera elevens oroväckande situation, särskilt när det behövs samarbete mellan undervisningspersonal och elevvårdstjänsternas personal. För att sammansätta Klassläraren eller klassföreståndaren bör vara medlem i expertgruppen, eftersom de ofta har den bästa kännedomen om elevens dagliga utmaningar med skolgången. I övrigt baseras sig teamets sammansättning på individuella bedömningar, ärendet art och vilken kompetens som behövs. Vid behov kan gruppen inkludera övriga samarbetspartners, utomstående experter eller personer som står eleven nära.

Expertgruppen sammankallas av den person som känner oro för elevens situation. För att sammankalla en grupp behövs alltid elevens samtycke eller vårdnadshavarens samtycke, om elevens ålder eller utvecklingsnivå förutsätter det. Inom förskoleundervisningen baserar sig den individuella elevvården på vårdnadshavarens samtycke.

Personen som sammankallar expertgruppen kommer på förhand överens om sammansättningen med eleven eller vårdnadshavaren. Inom förskoleundervisningen avtalas detta med vårdnadshavaren.

4.3 Elevvårdsberättelser och elevvårdsregister

En elevvårdsberättelse utarbetas alltid på expertgruppsmöten inom den individuella elevvården. Sammanställaren ansvarar för att anteckningar görs i elevvårdsberättelsen. Anteckningar kan också göras av expertgruppens övriga medlemmar. Vid utarbetandet av elevvårdsberättelsen används utbildningstjänsternas gemensamma modell.

I elevvårdsberättelsen antecknas endast uppgifter som är nödvändiga för att kunna utreda elevens ärende och stödja eleven. Tillgång till informationen i elevvårdsberättelsen har endast personer som hör till expertgruppen. Om en tredje part får tillgång till information i elevvårdsberättelsen, måste det i elevvårdsberättelsen anges vilken information, till vem och på vilken grund informationen har lämnats ut.

Elevvårdsberättelserna utgör ett elevvårdsregister som upprätthålls av skolan och förvaras i skolans arkiv. Information som lagras i elevvårdsregistret om en enskild elev eller någon annan privatperson är konfidentiell.

När en elev övergår till utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare, får elevvårdens uppgifter endast lämnas ut med samtycke av eleven eller vid behov av elevens vårdnadshavare. Till den nya utbildningsanordnaren får endast överföras sådana sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för kontinuiteten i elevvården.

Inom förskoleundervisningen förvaras de individuella elevvårdsjournalerna i ett låst skåp i daghemmet. Ansvarspersonen för den sektorsövergripande expertgruppen lämnar elevvårdsberättelsen till daghemsföreståndaren för förvaring och arkivering.

4.4 Anordnandet av nödvändig elevvård i samband med en disciplinär åtgärd eller då eleven förvägras att delta i undervisningen

I samband med disciplinära åtgärder, vid avstängning av en elev från utbildning eller när eleven återvänder till undervisningen hänvisas eleven till behövliga elevvårdstjänster. Rektorn underrättar eleven och elevens vårdnadshavare om möjligheten till ett personligt samtal med elevvårdens psykolog eller kurator. Rektor ser till att vårdnadshavaren har de aktuella kontaktuppgifterna till elevvårdstjänsterna.

Dessutom ordnas annat stöd som eleven behöver under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen och när eleven återvänder till undervisningen. För eleven utarbetas en plan för att stödja återgången till undervisningen. Rektorn kontakter vårdnadshavaren och utarbetar tillsammans med denne en plan för elevens återgång till undervisningen

samt säkerställer att vårdnadshavaren har elevvårdens kontaktoppgifter. Eleven och elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ges möjlighet att delta i utarbetandet av planen. Planen registreras i Wilma.

Inom förskoleundervisningen iakttas de åtgärder som hör till förskoleundervisningen enligt lagen om grundläggande utbildning.

Fostrande samtal och användningen av disciplinära åtgärder beskrivs i läroplanen för den grundläggande utbildningen (kapitel 5.3).

4.5 Lärarens bedömning av elevens mående och skolgång i samband med den omfattande hälsogranskningen

Eleverna genomgår omfattande hälsoundersökningar i årskurs 1, 5 och 8. Till läkarens andel av den omfattande hälsoundersökningen kallas också elevens vårdnadshavare. Som grund för den omfattande hälsoundersökningen kan THL:s enkäter användas som är avsedda för elever och vårdnadshavare.

Den omfattande hälsoundersökningen innehåller, med vårdnadshavarens samtycke, lärarens bedömning av elevens lärande, utveckling och välbefinnande i skolan. Bedömningen ska innehålla information som behövs för bedömning av behovet av hälso- och sjukvård eller stöd samt för att planera och förverkliga detta. I Borgå kan THL enkät användas för detta ändamål.

Det praktiska genomförandet av hälsoundersökningarna avtalas skolvis i samarbete med elevvården. Skolhälsovården och klassläraren eller klassföreståndare i de klasser som genomgår hälsoundersökningen går tillsammans igenom frågor som gäller användningen av blanketten, såsom tidtabeller.

4.6 Kutymerna för att meddelande om elevens specialdiet eller medicinering under förskole- och skoldagen

Meddelande om specialdiet under förskole- och skoldagen

Inom förskoleundervisningen lämnar vårdnadshavaren läkarintyget till daghemsföreståndaren och en kopia av det till barnets hälsovårdare på rådgivningsbyrån. Intyget över specialkost gäller i ett år, om inte det är fråga om anafylax risk, keliaki eller diabetes, för vilka intygen är i kraft permanent.

Skolhälsovårdaren skriver ett intyg över elevens specialkost. Vid behov ber hälsovårdaren om ett läkarutlåtande. Hälsovårdaren meddelar måltidsservicen om den specialkosten.

Föräldrarnas anmälan (blankett) räcker om det är fråga om religiösa eller etiska skäl eller om eleven följer vegetarisk kost. Vegankost kan tillredas som specialkost om familjen följer vegankost också där hemma.

Meddelande om medicinering under förskole- och skoldagen

Inom förskoleundervisningen avtalar man alltid separat för varje barn, i samarbete med vårdnadshavarna, om specialåtgärder och arrangemang som kräver vård och medicinering. Inom förskoleundervisningen iakttas planen för läkemedelsbehandling inom småbarnspedagogiken som bland annat innehåller en närmare beskrivning av hur man utarbetar en individuell plan för barnets läkemedelsbehandling. Den individuella planen för läkemedelsbehandling fogas till barnets läroplan i verksamhetsledningssystemet

Vårdnadshavaren ska se till att den vårdande enheten och skolans personal gör gemensamma överenskommelser om elevernas medicinering. Sjukdom som kräver behandling under skoldagen planeras från fall till fall i samråd med hälsovården, skolan och vårdnadshavaren. Läkemedel ges i skolan enligt en individuell plan eller endast under särskilda omständigheter.

Rektorn ansvarar för att organisera ett möte på skolan där man kommer överens om uppgifter och ansvar gällande elevens medicinering. Ansvaret registreras i läkemedelshanteringsplanen. Rektor är ansvarig för genomförandet av läkemedelshanteringsplanen i skolan och för säkerställandet av att skolpersonalen har tillräcklig kunskap och kompetens.

5 Samarbete med aktörer som stöder elevens välbefinnande

Elevvården är en gemensam uppgift för alla som arbetar i skolgemenskapen och elevvårdstjänsternas personal. Det centrala inom elevvården är att eleverna, vårdnadshavarna, undervisningsväsendets personal och elevvårdstjänsternas personal samt samarbetspartnerna är delaktiga i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av verksamhetssätten inom elevvården. Detta förutsätter gemensamma verksamhetssätt och samarbete i synnerhet mellan utbildningsanordnaren och välfärdsområdet.

Borgå stads styrgrupp för elevvården ansvarar för att eleverna, vårdnadshavarna, förskole- och skolpersonalen samt elevvårdstjänsternas personal görs delaktiga i utarbetandet av elevvårdsplanen. De skolvisa elevvårdsgrupperna ansvarar för att involvera eleverna, skolpersonalen och elevvårdstjänsternas personal i genomförandet av den gemensamma elevvården i förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen.

För personalen inom förskoleundervisningen och den grundläggande undervisningen samt för daghemsföreståndarna och rektorerna ordnas introduktion och utbildning i ordnandet och genomförandet av elevvården samt i främjandet av den gemensamma elevvården och säkerheten.

5.1 Det sektorsövergripande samarbetet inom elevvården i samband med intensifierat och särskilt stöd, flexibel grundläggande utbildning och sjukhusundervisning

Det sektorsövergripande samarbetet inom förskoleundervisningen

När det gäller ett barn som har omfattats av intensifierat stöd inom småbarnspedagogiken överväger man redan under våren innan förskoleundervisningen inleds, tillsammans med vårdnadshavarna och vid behov med en sektorsövergripande arbetsgrupp, behovet av stöd inom förskoleundervisningen. Beslut om stödåtgärder och resurser som behövs inom förskoleundervisningen fattas inom småbarnspedagogiken av arbetsgruppen för stöd för barn.

I förskolegruppen ordnas tre möten för gruppen för stöd för lärande under läsåret för att följa upp och utvärdera verksamheten i gruppen och barnens framsteg samt eventuella stödbehov inom förskoleundervisningen och vid skolstarten. Vid behov konsulteras elevvårdspersonalen både i gemensamma och individuella ärenden. Den sektorsövergripande arbetsgruppen för barn i förskoleåldern utvärderar bland annat behovet av bedömningar av skolberedskapen. Till gruppen hör speciallärare inom småbarnspedagogiken, skolans psykologer samt välfärdsområdets tal- och ergoterapeuter.

I april–maj ordnas gemensamma möten för informationsöverföring mellan förskoleundervisningen och den kommande skolan angående barn som börjar i skolan. Personalen inom förskoleundervisningen och skolan kommer överens om mötena. Specialläraren inom småbarnspedagogiken kommer med skolan överens om skilda möten i fråga om elever med stort stödbehov. I möten för informationsutbyte deltar läraren inom förskoleundervisningen, specialläraren inom småbarnspedagogiken, den kommande klassläraren, specialläraren, rektorn samt elevvårdspersonalen. I enskilda elevers ärenden kallas, vid behov och med vårdnadshavarnas tillstånd, den ansvariga handledaren för eftermiddagsverksamheten till mötet.

Det sektorsövergripande samarbetet inom den grundläggande undervisningen

Planeringen av intensifierat och särskilt stöd sker i sektorsövergripande samarbete. Vid planeringen och förverkligandet av stödinsatser beaktas varje elevs behov av elevvård och elevvårdspersonal deltar enligt behov. Läraren och specialläraren har huvudansvar för planeringen av det pedagogiska stödet. Huvudansvaret för planeringen ligger hos läraren och specialläraren, som utarbetar de pedagogiska dokumenten

Övergången till flexibel grundläggande utbildning behandlas sektorsövergripande i gruppen för pedagogiskt stöd.

Undervisning av en elev som får specialiserad sjukvård ordnas i första hand i elevens närskola. För eleven ska ordnas undervisning och stöd i den omfattning detta är motiverat med beaktande av elevens hälsa, pedagogiska specialbehov samt terapeutiska och rehabiliterande åtgärder. Eleven har i sin skola tillgång till skolans samtliga stödåtgärder i enlighet med trestegsstödet.

När eleven övergår från undervisning i närskolan till sjukhusundervisning och när eleven återvänder till undervisning i närskolan genomförs övergången i sektorsövergripande samarbete med eleven, dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, utbildningsanordnaren, sjukhusundervisningsenheten och specialsjukvården. Övergångsskedet planeras alltid individuellt. Rektorn utser en ansvarslärare för eleven som övergår till sjukhuskola eller återvänder till skolan. Ansvarsläraren sköter samarbetet med sjukhuskolan. I sjukhusundervisningen betonas utöver fostran och undervisning även pedagogisk rehabilitering samt konsultation och samarbete mellan alla aktörer som undervisar, fostrar eller vårdar eleven.

5.2 Samarbetet med andra aktörer som stöder elevernas välbefinnande

5.2.1 Samarbetet med ungdomstjänsterna

Ungdomstjänsternas huvudsakliga uppgift är fostrande och förebyggande arbete som sker i skolorna. Ungdomsarbetarna jobbar regelbundet i skolorna. Utöver detta sker arbetet i ungdomslokaler, på webben och via sociala medier. Ungdomsarbetarna stöder det psykiska välbefinnandet på många sätt i skolan: genom ungdomsarbete riktat till alla elever samt via målinriktat och uppsökande ungdomsarbete.

Ungdomsarbetare håller lektioner för olika åldersgrupper om mentalt välbefinnande och ordnar aktiviteter för att stärka klassandan, stärka sammanhållningen och jämlikheten i gruppen. Ungdomsarbetarna deltar i skolans föräldramöten och är regelbundet med i

skolans verksamhet med målet att stärka det psykiska välbefinnandet, svara på de ungas behov och främja skoltrivseln. Ungdomsarbetarna ordnar även olika grupprojeckt inom det mobbningsförebyggande arbetet och erbjuder skräddarsydda lösningar till elever med särskilt stödbehov.

Ungdomsarbetarnas roll i främjandet av elevers välbefinnande sker på många nivåer: möten individuellt och i smågrupp, deltagande i arbetet med att utveckla skolgemenskapen exempelvis genom att delta i det gemensamma elevvårdsarbetet och i sektorsövergripande nätverkssamarbete.

[Borgå stads ungdomstjänster](#)

5.2.2 Samarbetet med barnskyddet

Undervisnings- och elevvårdspersonal som har oro över barnets välmående kan i icke-brådskande ärenden med låg tröskel konsultera genom att ringa informationstjänsten för barnfamiljer.

Undervisnings- och elevvårdspersonal bör göra en barnskyddsanmälan vid oro för barnets välbefinnande. Barnskyddsrapporten måste göras utan dröjsmål trots sekretessbestämmelser.

[Barnskydd - Östra Nylands välfärdsområde \(ostranyland.fi\)](#)

5.2.3 Ankarverksamhet

Ankarverksamheten innebär sektorsövergripande samarbete med mål att främja barns och ungas välbefinnande och förebygga brott. Inom Ankarverksamheten är barnets bästa i fokus, man strävar att identifiera den ungas styrkor och stödja den unga i ett tidigt skede.

Ankarverksamheten förverkligas i det mångprofessionella ankarteamet, vars uppgift är att kartlägga den ungas och familjens helhetssituation och vägleda till ändamålsenlig service. Ankarverksamheten involverar ett brett spektrum av aktörer, från dem som står den unga personen nära, till skolor, föreningar och olika aktörer inom staden.

Målgruppen för Ankarverksamheten är under 15-åriga ungdomar, efter separat övervägande 15-17-åringar, som har gjort eller misstänks för brott, har använt droger och / eller rusmedel och / eller är i behov av sektorsövergripande stöd på grund av sin livssituation.

[Framsida | Ankarverksamhet \(ankkuritoiminta.fi\)](#)

5.3 Information om principerna för och verksamheten inom elevvården

På föräldramöten, som ordnas när förskoleundervisningen inleds, informeras vårdnadshavarna om elevvården och dess personal. I daghemmets gemensamma elevvårdsgrupp finns vårdnadshavarrepresentanter och alla vårdnadshavare meddelas om gruppens möten. Den individuella elevvården inleds i samarbete med vårdnadshavaren.

Skolans elever, vårdnadshavare och samarbetspartners informeras om principerna för och förfarandena inom elevvården bland annat på elevvårdsgruppens möten, på föräldramöten och i klasserna. Representanter för elever och vårdnadshavare inbjuds att delta i elevvårdsgruppens möten enligt de ärenden som behandlas.

6 Planer för hur eleverna skyddas mot våld, mobbning och trakasserier

Varje förskola och grundskola i Borgå stad har förbundit sig till att förebygga mobbning, trakasserier och våld. Mobbning, våldsamt beteende eller trakasserier tolereras inte.

I linje med värderingarna i läroplanen för den grundläggande utbildningen i Borgå bygger undervisningen på positiv och uppmuntrande feedback, stöd för gruppbildning och att skapa gemenskap. Varje individ är värdefull i sig själv. Undervisningen betonar acceptans av mångfald. Eleverna får i förväg lära sig definitioner om och konsekvenser av mobbning. Eleverna handleds till ett gott uppförande och till att ta ansvar i vardagen.

I Borgå samarbetar man tätt med aktörerna inom välfärdstjänsterna, polisen och aktörerna inom tredje sektorn. Tyngdpunkten i samarbetet ligger på förebyggande arbete, men man utför också sektorsövergripande samarbete med olika aktörer vid ingripandet i situationer.

Skolans elevvårdsgrupp planerar, uppföljer och utvärderar årligen åtgärder mot våld, mobbning och trakasserier.

Institutet för hälsa och välfärd enkät Hälsa i skolan som genomförs vartannat år, undersökningarna av studiemiljöns och skolgemenskapens hälsa, trygghet och välbefinnande som sker vart tredje år samt välbefinnandeprofilen som genomförs i skolorna årligen, ger värdefull information om situationen i fråga om våld, mobbning och trakasserier samt om

hur utbredda och allvarliga fenomenen är. Skolorna kan också genomföra egna enkäter till stöd för välbefinnandearbetet.

6.1 Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld

6.1.1 Plan för hur barn skyddas mot våld i förskoleundervisningen

Inom förskoleundervisningen är det centralt att personalen arbetar aktivt tillsammans med barnen, att det finns ett engagemang för barnen och för gruppen och att barnen inte lämnas ensamma. När en vuxen är närvarande kan barnens aktiviteter och beteende styras proaktivt och situationer kan hanteras snabbt. Aktiviteterna är ändamålsenligt organiserade och planerade. Samarbets- och känslofärdigheter, självuttryck och självreglering övas med barnen.

Ingripande i våldssituationer

Våld mot barn

Man ska ingripa i våld omedelbart oberoende av om det är fråga om avsiktligt våld vars primära syfte är att skada ett annat barn eller en situation där barnet inte ännu verbalt kan uttrycka sig och utreda saker eller där barnets självreglering inte ännu har utvecklats. I dessa situationer kan frustration komma till uttryck genom fysiska handlingar mot andra. Parterna i våldssituationen tas till olika utrymmen för att lugna ner sig under tillsyn av en vuxen. Barnet lämnas inte ensamt utan en vuxen stannar med hen och hjälper barnet med att reglera aggressionen och lugna ner sig eller tröstar barnet som varit föremål för våldet. Obs! Anvisningar för fysisk begränsning av barn

Vid behov tas barnet, som varit föremål för våldet, till läkaren för undersökning och vård. De inblandade barnens vårdnadshavare informeras om händelsen och vid behov ordnar man ett diskussionsmöte. I mötet deltar förutom barnen och vårdnadshavarna också gruppens lärare och daghemsföreståndaren. Med vårdnadshavarnas samtycke kan även kuratorn kallas till mötet. I mötet funderar man tillsammans på lösningar och förebyggande åtgärder i syfte att säkerställa att situationen inte upprepas. Gruppens lärare eller daghemsföreståndaren skriver en promemoria om våldssituationen. Promemorian fogas till de inblandade barnens uppgifter i verksamhetsledningssystemet.

Om ett barn är våldsamt mot en anställd

Man ingriper i våldet omedelbart. En annan vuxen kallas till platsen utan dröjsmål och man försöker lugna ner situationen. Barnet lämnas inte ensamt utan en vuxen stannar med hen och hjälper barnet med att reglera aggressionen och lugna sig ner. Obs! Anvisningar för fysisk begränsning av barn.

Daghemsföreståndaren ska underrättas om händelsen omedelbart. Den anställda eller daghemsföreståndaren gör en anmälan om situationen: Intranätet – Sektorer – Småbarns-pedagogiska tjänster. Vid behov söker arbetstagaren sig till företagshälsovården eller vård av någon annan läkare och daghemsföreståndaren gör en anmälan om arbetsolycksfall.

Vårdnadshavarna till barnet som begått våld underrättas om situationen och man funderar tillsammans, också med barnen, på lösningar och förebyggande åtgärder så att situationen inte upprepas. Förskoleundervisningen kan konsultera elevvårdens personal i ärendet. Man kommer tillsammans med vårdnadshavaren överens om eventuella fortsatta åtgärder, såsom inledande av individuell elevvård.

6.1.2 Plan för hur elever skyddas mot våld i den grundläggande undervisningen

Ingripande i våldssituationer

1. Man ingriper omedelbart i våldssituationen och strävar efter att lugna ner den. Om man inte lyckas lugna ner situationen, ska polisen kallas till platsen.
2. Parterna i våldssituationen tas till olika utrymmen för att lugna ner sig under tillsyn av en vuxen.
3. Eleven följs vid behov till hälsovårdaren / läkaren för undersökning och vård.
4. En promemoria skrivs om våldssituationen.
5. Man kontakter alla parternas vårdnadshavare omedelbart och kommer överens om samarbetsförhandlingar för att utreda situationen och komma överens om påföljder och eventuella ersättningar. I förhandlingarna deltar utöver parterna också en lärare och kuratorn eller rektorn.

Uppföljning av våldssituationer

Våldsfall behandlas alltid också i skolans elevvårdsgrupp. En barnskyddsanmälan görs om allvarliga och upprepade våldssituationer. Offret gör vid behov en brottsanmälan till polisen.

6.2 Plan för hur eleverna ska skyddas mot mobbning

6.2.1 Plan för hur barn skyddas mot mobbning i förskoleundervisningen

Mobbning är upprepade och medvetna negativa handlingar som riktar sig mot någon annan. När små barn mobbar varandra är det fråga om ett inlärt felaktigt beteende eller outvecklad interaktions- och självregleringsförmåga. När ett barn ännu inte på ett tillräckligt sätt kan uttrycka sig och reda ut saker och/eller självregleringen är outvecklad, kan frustration ta sig uttryck i fysiska handlingar mot andra. Konflikter är inte mobbning. Konflikter uppstår då två ungefär lika starka personers målsättningar strider mot varandra. Konflikter är vanliga och behövs för att utveckla sociala färdigheter.

Mobbning är ett socialt fenomen som anknyter till användning av makt. Mobbaren upplevs som större och starkare och offret hamnar i underläge. Mobbning behöver inte vara dramatisk, men kännetecknas av vissa typer av beteende. Mobbning kan vara **fysisk** (sparar, slag, nyp, störande av lekar och söndrande av saker, gömmande av saker), **verbal** (att retas, tala illa om någon annan eller inte svara på tilltal), **psykisk** (hot, manipulation, att ändra på regler i lekar, påtryckningar eller att göra miner, sucka, kasta talande blickar eller lämna någon utanför). Mobbning kan också delas in i direkt mobbning, där mobbaren kan identifieras och mobbningen riktar sig direkt mot offret fysiskt eller verbalt, och indirekt mobbning, där mobbaren är svår att identifiera och mobbningen sker på olika sätt.

Mobbning är ofta förknippad med olika roller, som fostrarna måste vara medvetna om för att kunna påverka alla aspekter av situationen.

- offer
- mobbare
- medhjälpare, som deltar aktivt
- förstärkare, som till exempel skrattar
- tysta godkännare
- försvarare

Ett mobbat barns beteende kan förändras. Barnet är ofta ensamt och pratar inte om kompisar. Saker kan försvinna om barnet försöker "köpa" vänner. Barnet kan dra sig undan och vara tyst och ledset. Hemma kan man notera sömnproblem. Barnet signalerar på olika sätt att hen inte längre vill gå till daghemmet. Det barn som utsätts för mobbning kan också gång på gång söka sig till interaktion och lek med sina mobbare och se dem som sina vänner. Barnet agerar då i en viss roll och godkänner osakligt bemötande för att få vara med och vara en del av gruppen.

Mobbning förebyggs genom att man främst stärker fostrarnas medvetenhet om mobbning som ett fenomen. Personalen observerar och dokumenterar regelbundet interaktionen mellan barnen och lär sig att identifiera mobbning. Man kan också intervjua barnen och ordna planerade samtal på tu man hand med dem. Frågor kring trygghetskänsla, mobbning och vuxnas handlingar finns bland annat i enhetens jämlikhets- och jämställdhetsplan.

Personalen säkerställer att varje barn känner sig delaktig i gruppen. Utvecklingen av barnens sociala färdigheter och emotionella färdigheter samt kamratrelationer stöds genom handledning i de dagliga funktionerna och kontakterna, men också med hjälp av olika undervisningsmaterial. En positiv, respektfull och uppmuntrande atmosfär samt en inkluderande, gemensam verksamhet och aktiviteter skapar gemenskapsanda. Man lär barnen gemensamt överenskomna sociala regler och kutymer. Vuxna fungerar som modell för

växelverkan. Man kommer tillsammans med barnen överens om regler och anvisningar som upprätthåller trivseln i gruppen.

Mobbning, våld eller kränkande beteende godtas inte i någon form. Fostrarna ska diskutera konflikter och gräl med barnen. Barnen lär sig förstå att det i alla situationer inte är fråga om mobbning, utan konflikter. Konflikter ska tas på allvar och fostrarna ska stödja barnen i att lösa sina konflikter. Konflikter är alltid mycket känsloladdade, men man kan lära parterna i konflikten att man kan se saker ur olika perspektiv och göra eftergifter. Barnen ska inte lämnas ensamma med sina konflikter. Man kan också använda andra barn som resurs i lösningen av konflikter. Den vuxna ska inte försöka hitta sanningen utan låta de berörda berätta sina egna versioner. Barnen får stöd i att hitta lösningar och föra ärendet framåt.

Gruppens personal ska prata med barnen om mobbning så att barnen blir medvetna om mobbning som fenomen och de roller som förekommer i samband med mobbning, samt vad man kan göra om man upptäcker eller misstänker mobbning. Barnen ska be hjälp av vuxna och det är inte skvaller att berätta om konflikter. Som utgångspunkt för diskussioner om mobbning och rollerna i mobbning kan man exempelvis använda böckerna om Pelle Svanslös.

Personalen berättar för vårdnadshavarna att barnet är en del av en kamratgrupp och om barngruppens målsättningar och verksamhet gällande stödande av sociala färdigheter. Man diskuterar med vårdnadshavarna och skapar samförstånd om praxisen. Med vårdnadshavarna kan man komma överens om exempelvis praxis för utdelning av inbjudningar till födelsedagskalas. Man diskuterar med barnen om det är godtagbart att använda födelsedagsinbjudningar för utpressning eller hot och om man får göra så.

Principen är att mobbningsituationer ska lösas i den miljö där mobbningen sker. Vårdnadshavarna kan inte påverka det som sker inom förskoleundervisningen. När man upptäcker mobbning eller ett barn eller en vårdnadshavare tar upp en misstanke om mobbning, tas situationen alltid på allvar och saken utreds. Personalen inom förskoleundervisningen ansvarar alltid för att sköta ärendet. Vårdnadshavarna till de barn som varit involverade i mobbningen informeras om situationen omedelbart och om vilka åtgärder man har vidtagit för att få mobbningen att upphöra. Gruppens personal utreder fördomsfritt vad som har hänt genom att höra alla parter. Personalen utreder saken också genom att observera situationer där mobbning misstänks ha förekommit. Observationerna och de olika parternas synpunkter antecknas utan bedömningar i en blankett.

Efter att personalen har hört alla inblandade kommer man överens om fortsatta åtgärder. Man funderar på lösningar tillsammans med barnen. Personalen kan också konsultera elevvårdspersonalen. De överenskomna åtgärderna antecknas på blanketten och man ser

till att åtgärderna genomförs. Situationen följs upp och åtgärdernas effektivitet bedöms med minst två veckors mellanrum. Uppföljningen dokumenteras. Vid behov fortsätter man åtgärderna eller riktar dem på nytt tills mobbningen slutar. Efter att mobbningen har upphört fogas blanketten i verksamhetsledningssystemet till uppgifterna för alla parter som varit inblandade i mobbningen.

6.2.2 Plan för hur elever skyddas mot mobbning i grundläggande undervisningen

Förebyggande av mobbning

Mobbning är systematiska, avsiktliga och upprepade verbala eller fysiska negativa handlingar riktade direkt eller via sociala medier mot samma person eller grupp av personer. Mobbing kännetecknas av obalans i maktförhållande mellan mobbaren och den mobbade. Enskilda konflikter och meningsskiljaktigheter är inte mobbing.

Alla skolor i Borgå arbetar för att förebygga mobbing. Eleverna fostras till att ta ansvar för sig själva och andra. Det förebyggande arbetet är synligt för eleverna i skolans dagliga verksamhet. I det ingår till exempel verksamhet inom den gemensamma elevvården, pedagogiska förhållningssätt, kutymer för medling och strukturer som skapar trygghet under skoldagen.

I skolans läsårsplan antecknas ansvarspersonerna för det mobbningsförebyggande arbetet på skolan.

Ingripande i mobbning

Ingripandet i mobbing sker omedelbart. Inom den grundläggande utbildningen ska skolans lärare eller rektor anmäla trakasserier, mobbing eller våld som skett i skolan eller under skolvägen och som kommit till hens kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare till de elever som varit inblandade i situationen samt genast börja utreda ärendet. Läraren ska också ingripa i nätmobbning som sker under skoltiden och vid verksamhet i anknytning till skolan där skolans elever är inblandade. Om läraren får kännedom om nätmobbning mellan en elev i skolan och någon utomstående, rekommenderas att läraren meddelar elevens vårdnadshavare om saken. Dessutom rekommenderas det att vårdnadshavarna informerar läraren om nätmobbning mot barn eller unga som kommit till deras kännedom, för att man också i skolan ska kunna fästa uppmärksamhet vid saken.

Om skolan får kännedom om mobbing mot elever som är minderåriga och mobbningen eventuellt uppfyller brottsrekvisitet, lönar det sig för skolan att först kontakta elevens vårdnadshavare och därefter vid behov polisen. I allvarliga situationer som omfattar våld ska polisen kontaktas omedelbart.

I allvarliga mobbningsfall samarbetar skolan med elevvårdspersonalen, polisen och/eller barnskyddet.

Utredning av mobbningsfall och eftervård

Borgå har i bruk en gemensam modell för ingripande i mobbningsfall. När ett mobbningsfall styrs till skolans team för arbetet mot mobbning, utreds det enligt KiVa-skola modellen. Efter utredningen ordnas två uppföljningsdiskussioner. Om det vid den första uppföljningsdiskussionen konstateras att mobbningen fortsätter, ordnar man med mobbaren och hans vårdnadshavarna ett möte där man försöker hitta en lösning på situationen. Båda parter erbjuds elevvårdens stöd. Utredning av mobbningsfall antecknas på den blankett som är avsedd för den i Wilma. Förekomsten av mobbning följs upp med enkäten Hälsa i skolan och Borgå stads välbefinnandeprofiler.

Processbeskrivning för utredning av mobbningsfall

1. Skolan får kännedom om ett mobbningsfall

- Läraren eller rektorn informerar båda parternas vårdnadshavare och registrerar anmälan i Wilma.

2. Mobbningen utreds

- Mobbningsfallet hänvisas till skolans antimobbningssteam
- Fallet utreds med alla parter individuellt
- Antimobbningssteamet eller andra utsedda lärare utreder händelsen och registrerar utredningen på enkäten i Wilma
- Alla inblandade parters vårdnadshavare informeras
- Personerna som utreder fallet ordnar vid behov elevvård åt bägge parter
- Personerna som sköter ärendet kommer överens med den mobbade om tidpunkt för det första uppföljningssamtalet och utser en ansvarig person för uppföljningen
- Personerna som sköter ärendet rekommenderar för den mobbade kamratstödsgrupper på nätet (Mobbningsstöd och rådgivningscenter Valopilkkku, Mannerheims barnskyddsförbund)

3. Första uppföljningssamtalet

- Den mobbade: Om mobbningen har upphört ordnar personen som ansvarar för uppföljningen en ny tidpunkt för det andra uppföljningssamtalet
- Personen som ansvarar för uppföljningen ser till att den mobbade vid behov får stöd av elevvården eller annat stöd
- Mobbaren: om mobbningen inte har upphört ordnas ett möte med stöd av elevvården där mobbaren och hans vårdnadshavare deltar

4. Andra uppföljningssamtalet

- Den mobbade: om mobbningen har upphört ser personen som ansvarar för övervakningen till att eleven vid behov fortsättningsvis får stöd
- Mobbaren: Om mobbningen inte har upphört vidtar skolan fortsatta åtgärder: ändrade undervisningsarrangemang, interventioner, nätverkssamarbete.

HANDLINGSPLAN VID MOBBNINGSFALL

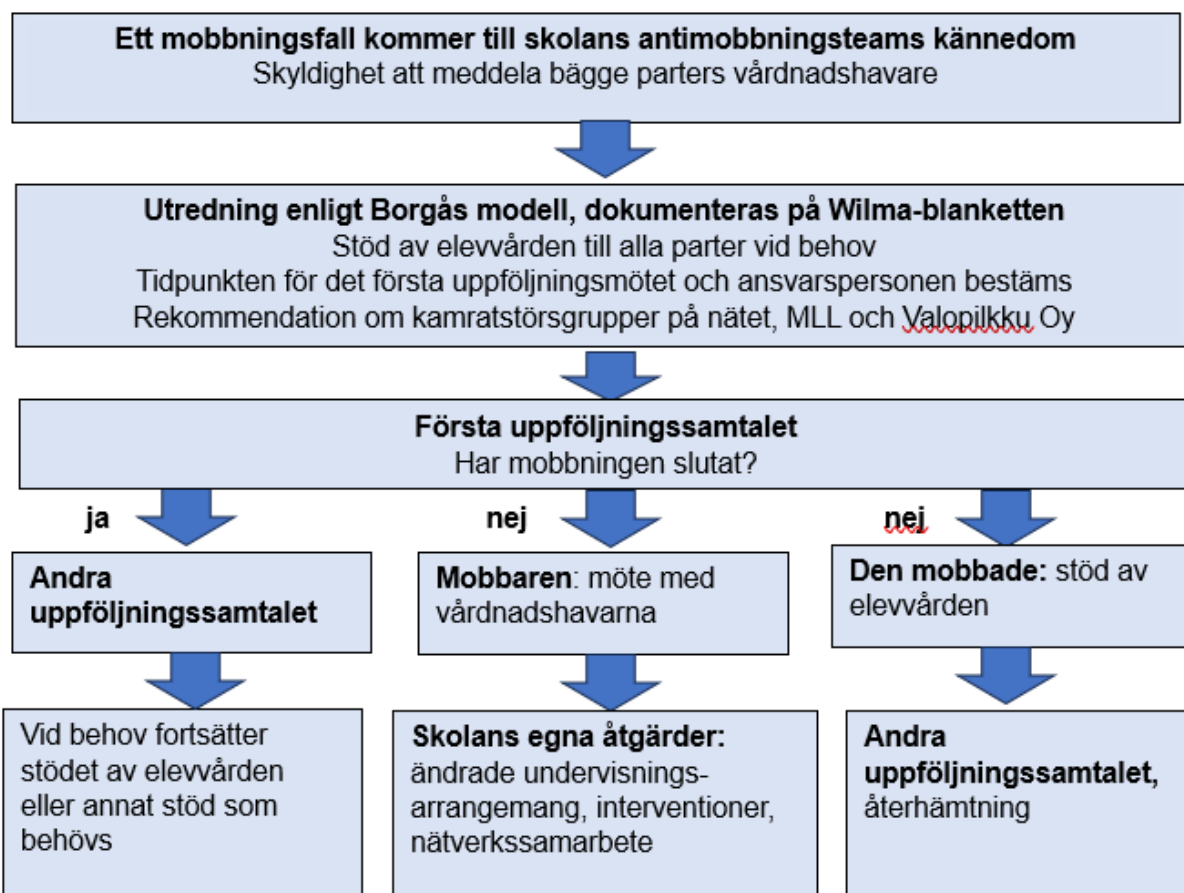

Bild 9: Handlingsplan vid mobbningsfall i grundskolorna i Borgå

6.3 Plan för hur eleverna ska skyddas mot trakasserier

6.3.1 Plan för hur barn skyddas mot trakasserier i förskoleundervisningen

Trakasserier godtas inte i någon form. Vid planeringen av likabehandling i verksamheten identifierar och undersöker personalen alla de olika faktorer som kan förorsaka trakasserier eller diskriminering som kränker en person eller människogrups människovärde. Personalen har som uppgift att följa och observera relationerna och verksamheten mellan barnen. Om man upptäcker trakasserier, ska man ingripa i situationen och handleda

barnen. I dagliga situationer övar man kunskaper och färdigheter tillsammans. Sexuella trakasserier mellan barn i förskoleålder är ännu oftast oavsiktliga.

Kropps- och känslöfostran omfattar fostran i säkerhetskunskaper och sexualundervisning, som genomförs med beaktande av barnets ålder och utvecklingsnivå. Den innebär att öva folkvett, lära sig sina egna rättigheter, undervisning i regler om seder och bruk samt självbestämmanderätt. Kropps- och känslöfostran innehåller information om den egna kroppen och färdigheter att vårda den. Med säkerhetsfärdigheter avses bland annat att stödja utvecklingen av barnets välbefinnande samt viktiga interaktionsfärdigheter med hjälp av vilka barnets självkänedom, självkänsla och självförtroende utvecklas. Barnet får lära sig metoder för att skydda sitt privatliv och sin integritet. Sexualundervisningen för barn innehåller olika delområden, såsom förmåga att skydda och respektera den egna integriteten samt andras kropp.

Lärarna och daghemsföreståndaren är enligt lagen skyldiga att meddela om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i förskoleundervisningens lärmiljö som kommit till hens kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för de inblandade barnen.

När den som begår våld, trakasserier eller mobbning är en vuxen är det fråga om ett brott och situationen utreds av polisen. Daghemsföreståndaren gör en brottsanmälan och en barnskyddsanmälan.

6.3.2 Plan för hur elever skyddas mot trakasserier i grundläggande undervisningen

Sexuella trakasserier eller mobbning på grund av kön

Med sexuella trakasserier avses icke önskvärt verbalt, icke-verbalt eller fysiskt beteende av sexuell natur vars syfte är eller som leder till en kränkning av en persons psykiska eller fysiska integritet. Sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön är enligt jämställdhetslagen diskriminering och därför förbjudna.

Sexuella trakasserier är sexuellt insinuerande gester eller miner, oförskämt prat, oanständiga skämt samt påpekanden eller frågor om figuren, klädseln eller privatlivet. Sexuella trakasserier kan också komma till uttryck som fysiskt berörande och närmande, otillbörliga förslag eller antastande. Sexuella trakasserier kan förekomma i olika digitala mediekana-ler.

Ingripande

Trakasserier på grund av kön eller ofredande är handlingar som den som utsätts för dem anser vara kränkande eller obehagliga. Den som utsätts för trakasserier ska uttrycka för trakasseraren att dennes beteende är störande. Om beteendet trots detta upprepas ska den som utsätts för beteendet berätta om saken för sin chef, förtroendemannen,

arbetarskyddsfullmäktige eller sina lärare för att utreda situationen. Chefen ska ingripa i trakasserier genast efter att hen har fått kännedom om dessa.

Anvisningar för elever och personal

- Godta inte trakasserier
- Om du upptäcker eller upplever trakasserier, visa att du inte godtar dem. Säg till exempel att man inte kan eller får säga så. Var inte tyst i en situation där trakasserier riktas mot dig eller någon annan.
- Om beteendet inte slutar genast, berätta om saken för läraren eller chefen. Om läraren eller chefen inte gör något åt saken, berätta för en annan lärare eller chef.
- Bli inte ensam med dina tankar kring saken.
- Även om mobbning och trakasserier ofta är gruppfenomen och många vet om dem, säger man ofta ingenting. Tystnad kan tyda på acceptans, likgiltighet och underkastelse.
- Berätta om dina upplevelser eller observationer för dina skol- eller arbetskamrater. Prata om dem.
- Visa att du bryr dig.

Om du anser att likabehandling eller jämställdhet har kränkts, kontakta rektorn.

Lärarna och rektorn är enligt lagen om grundläggande utbildning skyldiga att meddela om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i lärmiljön eller under skolvägen och som kommit till hens kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för de inblandade eleverna.

6.4 Krisplaner

6.4.1 Krisplan i förskoleundervisningen

De småbarnspedagogiska tjänsterna har en säkerhetsplan på anordnarnivå. Daghemmen utarbetar en elektronisk räddningsplan som innehåller både anordnarens gemensamma verksamhetsmodeller och anvisningar samt enhetsspecifika preciseringar till räddnings- och säkerhetsplanen. Daghemsföreståndaren och vice föreståndaren ansvarar alltid för säkerhetsfrågor och ledningen i krissituationer.

Innehållet i daghemmens räddningsplan som gäller förskolegrupper vid daghem. Förskolegrupper vid skolor följer skolans räddningsplan i fråga om följande:

- Objektets basuppgifter: kontaktuppgifter, fastighetens uppgifter, barn och personal (antal)
- Organisation: fastighetens säkerhetspersoner, viktiga nummer
- Anvisningar för hur man gör en nödanmälan
- Anvisningar för hur man agerar vid brand

- Anvisningar för hur man agerar vid skadegörelse och brottsituationer
- Anvisningar för hur man agerar vid hotfulla situationer, bombhot eller dylika situationer
- Anvisningar för hur man agerar med en farlig eller hotfull person
- Anvisningar för hur man agerar i undantagssituationer som gäller fastigheten, till exempel elavbrott
- Evakueringsanvisning
- Utrymningsanvisning
- Uppgifter och ansvar i olika situationer

Innehållet i säkerhets- och räddningsplanen som gäller både förskolegrupper vid skolor och förskolegrupper vid daghem:

- Om ett barn försvinner
- Om ett barn inte hämtas från småbarnspedagogiken
- Om den som hämtar barnet är berusad eller annars olämplig
- Att hämta och överlåta barnet till den som hämtar barnet
- Kidnappning av barn
- Medicinering av barn inom småbarnspedagogiken
- Våldssituation där barn är inblandade
- Hygien
- Mobilitet utanför verksamhetsenheten
- Barns ensamresor

Som separata planer inom småbarnspedagogiska tjänster bifogas följande till anordnarens säkerhetsplan och verksamhetsställets räddningsplan:

- Hantering av akuta kriser inom småbarnspedagogiken omfattar bland annat
 - o Daghemsföreståndarens uppgifter i krissituationer
 - o Information vid olyckor och dödsfall, man följer Borgå stads kommunikationsanvisning
 - o Vård i första skedet av en kris i arbetsgemenskapen
 - o Bemötande av barns sorg och död
 - o Anvisningar för hantering av kriser och för diskussion med barnen
- Anvisningar för fysisk begränsning av barn
- Arrangemang i undantagssituationer på grund av en epidemi eller någon annan undantagssituation (plan för i vilken ordning enheterna stängs, för koncentration av verksamheten samt för överföring av personalen mellan enheterna)

Daghemmen övar årligen utrymning ur byggnaden och att skydda sig inomhus. Förskolegrupper vid skolor deltar i skolans övningar. Daghemsföreståndaren ansvarar för att personalen upprätthåller sina färdigheter i första hjälpen och förstahandssläckning samt sin övriga säkerhetskompetens

6.4.2 Krisplan i den grundläggande utbildningen

Krisplanen ska beredas i samarbete med myndigheterna i välfärdsområdet och övriga nödvändiga myndigheter med beaktande av övriga anvisningar för kriser och hotfulla eller farliga situationer samt principerna för anordnandet av psykosocialt stöd.

Skolorna i Borgå utarbetar en elektronisk räddningsplan. Till planen bifogas också skolans krisplan där man beskriver hur man ska agera vid plötsliga kriser och i hotfulla eller farliga situationer, hur man förebygger krissituationer, förbereder sig på dem och agerar i dem samt hur man övar aktionsberedskapen.

I räddningsplanen beskriver man enhetsspecifikt följande:

- Skolans basuppgifter: kontaktuppgifter, basuppgifter om byggnaden, antal personer
- Anvisningar för hur man gör en nödanmälan
- Anvisningar för hur man agerar vid olycksfall och sjukdomsanfall
- Anvisningar för hur man agerar vid brand
- Anvisningar för hur man agerar vid skadegörelse och brottsituationer
- Anvisningar för hur man agerar vid hotfulla situationer, bombhot och dylika situationer
- Anvisningar för hur man agerar med en farlig eller hotfull person
- Evakueringsanvisning
- Utrymningsanvisning
- Uppgifter och ansvar i olika situationer

Skolans krisplan är en förhandsplan som utarbetats av skolan. Dess syfte är att förutse och planera olika åtgärder ifall skolan drabbas av en oförutsedd kris. Med kris avses här bland annat att en elev eller arbetstagare dör eller begår självmord, en allvarlig olycka, våld eller risk för fysisk skada. En kris kan gälla en individ, en grupp eller hela skolan.

Syftet med skolans krisplan är att bevara och stärka skolans funktionsförmåga i svåra kriser. Syftet är också att hjälpa med att identifiera och förebygga psykiska och fysiska skador som orsakas av svåra kriser.

Ledaren för skolans krisgrupp är skolans rektor eller tjänstebiträdande rektor/biträdande rektor/vicerektor.

Det primära ansvaret att agera i en krissituation vilar inledningsvis alltid på en närvarande vuxen. Den medlem i krisgruppen som först får kännedom om situationen sammankallar krisgruppen. Helhetsansvaret i krissituationer hör till skolans rektor, som organiserar och leder krisarbetet inom den egna enheten. Varje arbetstagare ska årligen bekanta sig med skolans räddnings- och krisplan.

Skolan utser en krisgrupp, som har till uppgift att

- utarbeta en modell för hur man agerar i krissituationer för skolan
- skapa kontakter med lokala samarbetspartner och kalla in experter som behövs för beredningen av planen
- introducera planen för personalen och vid behov ordna utbildningar
- planera förebyggandet av hotfulla och farliga situationer samt ordna övningar i aktionsberedskap
- se till att anvisningarna är uppdaterade
- informera eleverna, föräldrarna och samarbetspartnerna om modellen för hur man agerar i krissituationer
- koordinera verksamheten i krissituationer
- efter en krissituation bedöma hur man agerat i situationen och hur modellen för hur man agerar i krissituationer fungerar samt göra behövliga ändringar i den
- hålla modellen för hur man agerar i krissituationer (bl.a. kontaktuppgifter) uppdaterad.

I skolans krisplan beskrivs hur man agerar om

- en elev dör
- en elevs vårdnadshavare, syskon eller annan närstående dör
- en vuxen bland personalen dör
- man under skoldagen får veta att en närstående har dött
- någon hotar med självmord
- man ska ingripa i våldssituationer
- det sker en olycka i skolan
- en elev kommer till skolan berusad.

Åtgärderna i en krissituation

- Krisgruppen sammankallas
- Rektorn leder gruppen. Om rektorn är borta är biträdande rektor rektorns vikarie. Rektorn ska underrättas om situationen så fort som möjligt.
- Krisgruppen utreder fortsatta åtgärder och ger de ansvariga personerna anvisningar för hur de ska agera.
- Krisgruppen planerar fortsatta åtgärder och beslutar om användningen av eventuell extern hjälp.

Information i krissituationer

Man följer Borgå stads anvisning om hur man informerar om krissituationer utanför skolan ("Borgå stads anvisningar för kriskommunikation").

- Rektorn eller biträdande rektorn sammankallar personalen och berättar vad som skett.
- Rektorn ansvarar för informationsgången utanför skolan: anhöriga, stadens krisgrupp, övriga samarbetspartner.
- Rektorn informerar vid behov medierna enligt stadens anvisningar.
 - o information till skolväsendet (utbildningsdirektören)
 - o information i skolan (rektorn)
 - o information till arbetstagare och elever (rektorn)
 - o information till hemmen (rektorn eller den person som man gemensamt kommit överens om i gruppen)
- Normala kommunikationsansvar, kommunikationsprinciper och kanaler gäller så länge som möjligt.
- Inled krisåtgärderna.
- Skapa dig en helhetsbild av vad som hänt.
- Meddela utbildningsdirektören, vid behov kommunikationschefen eller den kommunikationsansvariga inom branschen om krisen.
- Samla en kriskommunikationsgrupp och inrätta vid behov ett kommunikationscenter. Bekräfta arbetsfördelningen och kommunikationsansvaret mellan aktörerna. Den som ansvarar för ledningen ansvarar också för kommunikationen.
- Informera alla parter
- Inled och organisera den interna kommunikationen.
- Inled och organisera den externa kommunikationen.
- Förbered dig på mediers förfrågningar. Fatta beslut om vem som fungerar som galjonsfigur och svarar på frågorna.
- Kommunicera också när verksamheten normaliseras.
- Kom också ihåg att analysera och utvärdera kriskommunikationen – erfarenheten lär.